



การศึกษาความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอน

โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโปรง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

A Study Need Assessment Component and Instructional Supervision Process Student-Centered of Teachers in Bangpong Samutprakran

Primary Educational Service Area Office 1

ฤทัยรัตน์ บุญมา¹ และ ปิยพงษ์ สุเมตติกุล^{2*}

Ruethairat Boonma¹ and Piyapong Sumettikoon^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโปรง 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโปรง ผู้ให้ข้อมูลคือผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางโปรง จำนวน 15 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ในด้านสภาพองค์ประกอบ และกระบวนการการนิเทศการสอน สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสภาพปัจจุบันในด้านองค์ประกอบการนิเทศมากที่สุด คือด้านผู้รับการนิเทศ และสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด ผู้รับการนิเทศในด้านกระบวนการ สภาพปัจจุบันมากที่สุด การสังเกตการสอนในชั้นเรียน และสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด การประชุมให้ข้อมูลผลย้อนกลับ 2) ในด้านความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอนพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบการนิเทศการสอน ด้านเครื่องมือการนิเทศการสอนระดับมากที่สุด ด้านผู้นิเทศ และลำดับสุดท้าย คือผู้รับการนิเทศ ด้านกระบวนการการนิเทศการสอน มีความต้องการจำเป็นกระบวนการการนิเทศการสอน ในกระบวนการการประชุมและให้ข้อมูลย้อนกลับระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ความต้องการ, การนิเทศการสอน, ผู้เรียนเป็นสำคัญ

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Graduate Student of Supervision and Curriculum Development Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: Au_299@hotmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Supervision and Curriculum Development Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: dregchula@gmail.com

* Corresponding author

Abstract

The purposes of this research were: 1) To determine the desired constituents. 2) To observe the process of teaching students by emphasizing the importance of the teachers of Wat Bang Prong School. The research population of 15 was included elementary teachers for excellence at Wat Bang Prong School. The research instruments consisted of a questionnaire and interview questions. The data was analyzed using descriptive statistics and the modified priority need index technique Modified Priority Needs Index (PNI modified) to prioritize the importance of necessary needs. The results of this research were as follows: 1) the elements and supervision process were emphasized on teaching the learners as present and the desirable teachers. There is a demand for the elements necessary for supervision of teaching at a high level and followed by the supervisors of instruction. 2) The observation process of teaching was needed at a high level. There is demand for and followed by the meetings and comments feedback also followed by the planning of meeting before teaching observation.

Keywords: need, instructional supervision, student-centered

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิต เพราะการศึกษาทำให้คนมีความรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น การศึกษาจึงถือมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ในสังคมโลกปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นสังคมระดับเล็ก ๆ เช่น ครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ไปจนถึงสังคมใหญ่ ๆ ในระดับประเทศชาติ และระดับโลก การศึกษาล้วนแต่มีความสำคัญทั้งสิ้นในการพัฒนาคน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า เมื่อประเทศไทยได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปัจจุบัน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงประสงค์ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้พัฒนาตนเองและถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพและตามธรรมชาติ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ตนสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้รู้จักการปรับตัว และการแก้ไขปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ประกาศใช้ จึงส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่เน้นเนื้อหา การสอนโดยวิธีบรรยาย เน้นการท่องจำ ทำตามครูทำหน้าที่สอนตามแบบเรียนในชั้นเรียน ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ตั้งคำถาม หรือแสดงความคิดเห็น ทำให้ผู้เรียนขาดการใฝ่รู้ ขาดการเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนมาใช้ในชีวิตประจำวันปรับเปลี่ยนเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้น

ส่งเสริม สนับสนุนในการทำกิจกรรม จากที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังกล่าว ส่งผลให้ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้

ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้แนวคิดในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นลงไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จนั่นก็คือ ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่การสอนในชั้นเรียน ซึ่งการสร้างคุณภาพของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องอาศัยการนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการสอนเป็นกระบวนการที่จะทำให้ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ช่วยเหลือ แนะนำครูผู้สอนในการจัดการเรียนสอนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในการนิเทศครู และผู้นิเทศจะมีองค์ประกอบและกระบวนการนิเทศการสอนที่ต้องดำเนินการตามแบบแผนของการนิเทศ ที่จัดลำดับขั้นตอนไว้อย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระเบียบแบบแผนนั้นจะต้องมีการพูดคุยและวางแผนร่วมกันใน วัตถุประสงค์ของการนิเทศว่าจะทำการนิเทศในเรื่องใดบ้าง การนิเทศการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลและประชุม ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้สอน เพื่อทราบถึงสิ่งที่ต้องปรับปรุงหรือพัฒนา ทราบความต้องการของครู ในการนิเทศ และทำการนิเทศแนะนำ แก้ไขปัญหาของครูได้ตรงกับความต้องการ (Spears อ้างถึงใน วัชรฯ เล่าเรียนดี, 2556)

เกณฑ์สำคัญของการนิเทศการศึกษา คือ ต้องทราบความต้องการของครูแล้วจึงวางแผนการนิเทศ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการนั้น ๆ แต่จากสภาพการนิเทศการสอนในปัจจุบัน (นิพนธ์ ไทยพานิช อ้างถึงใน สุนีย์ เกียรติมาพรศักดิ์, 2540) กล่าวว่าปัญหาความต้องการในการนิเทศโดยทั่ว ๆ ไป ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความต้องการของศึกษานิเทศก์ หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศเองที่ต้องการปฏิบัติตามหน้าที่ โดยมีหน้าที่จะต้องนิเทศการ สอนของครูมากกว่าความต้องการของครูที่ต้องการการนิเทศ หากต้องการให้การนิเทศการสอนเกิดประโยชน์ แก่ครูผู้สอน ตามความต้องการการนิเทศของครู สามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครูผู้สอนได้อย่างแท้จริง ตรง ความต้องการ ผู้มีหน้าที่ในการนิเทศจึงควรทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ และ ความต้องการจำเป็นของครูเสียก่อนที่จะทำการนิเทศว่าครูผู้รับการนิเทศมีความต้องการในการนิเทศเรื่องใด ซึ่งจะ ทำให้เกิดผลดีในการยอมรับซึ่งกันและกันเป็นการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เพิ่ม ประสิทธิภาพครูในการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างศักยภาพที่ดีแก่ผู้เรียน และเพื่อให้งานการนิเทศการ สอนซึ่งมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือแนะนำครู ในการพัฒนาปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน ให้การ บริการงานวิชาการแก่ครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของครู ตามจุดมุ่งหมายของ การนิเทศการศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาความต้องการ จำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการ พัฒนาปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของครูผู้สอนใน การจัดการนิเทศได้ตรงกับความต้องการ ซึ่งเป็นแนวทางในการนิเทศที่ผู้นิเทศจะได้แก้ไขได้ตรงจุดที่บกพร่อง ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา คุณภาพในการจัดการเรียนการสอน และผลผลิตทางการศึกษาให้มี คุณภาพต่อไป

การนิเทศการสอน

กรອງทอง จิระเดชากุล (2550) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอน คือ พฤติกรรมอย่างหนึ่งทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในองค์กรและมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจนในการปรับปรุงหรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (ขาริ มณิศรี อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือ ความพยายามอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน

กระบวนการนิเทศการสอน

การดำเนินการนิเทศการสอนเป็นการดำเนินการที่มีระบบ เป็นกระบวนการที่มีความชัดเจนเป็นขั้นตอนตามลำดับ เพื่อให้การดำเนินการนิเทศการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือกับบุคคลภายในโรงเรียนอย่างหลากหลายเช่นผู้บริหาร ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการสอนไว้ ดังนี้

ขาริ มณิศรี (2542) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนมี 3 ประการ คือ

1. บุคลากรผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เป็นความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู
2. วิธีการนิเทศ จุดมุ่งหมายการนิเทศ คือ การช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนให้ดีขึ้น การหาข้อมูล ศึกษาปัญหาข้อบกพร่อง กำหนดกิจกรรมการนิเทศและวิธีการนิเทศที่เหมาะสม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสำรวจ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน แบบบันทึกพฤติกรรมครู นักเรียน Acheson and Gall (อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอนไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 จัดประชุมเพื่อวางแผน (planning conference) โดยผู้นิเทศกับครูผู้รับการนิเทศเพื่อให้ครูได้มีโอกาสนำเสนอความต้องการ ประเด็นที่สนใจจะปรับปรุงและพัฒนาและความมุ่งหวังที่จะพัฒนาบทบาทของผู้นิเทศในขั้นตอนนี้ก็คือ ช่วยให้ครูเข้าใจในเรื่องที่ครูสนใจ ให้ครูได้มองเห็นภาพการสอนของตนเองในปัจจุบัน ร่วมกันพิจารณาเทคนิคใหม่ ๆ ที่ครูสนใจจะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

3.2 การสังเกตการสอน (observation) การสังเกตการสอนต้องดำเนินการด้วยกระบวนการที่มีการวางแผน กำหนดแนวทางและวิธีการสังเกตการสอนที่เหมาะสม เวลาที่จะทำการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับ

3.3 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback conference) ขั้นตอนนี้ผู้นิเทศและครูประชุมร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอนและร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไข

จากแนวคิดของนักวิชาการตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการสอนประกอบด้วย 1) การวางแผนการดำเนินการ โดยการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อกำหนดประเด็นที่ต้องการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 2) การดำเนินการนิเทศการสอน

ซึ่งผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศปฏิบัติตามแผนการดำเนินการที่วางแผนไว้ โดยใช้การสังเกตการสอน

3) การให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งผู้นิเทศจะนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนมาวิเคราะห์ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูและร่วมกันวางแผนแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิสนา แหมมณี (2557) ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้นมีมาหลายยุคหลายสมัยจนมาถึงปัจจุบัน โดยเริ่มมาตั้งแต่มีการใช้คำว่า “instruction” หรือ “การเรียนการสอน ” แทนคำว่า “teaching” “การสอน” โดยมีแนวคิดว่าการสอนครูต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มิใช่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น

สุนน อมรวิวัฒน์ (อ้างถึงใน พรพิมล พาราษฎร์, 2555) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้พฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและส่วนที่เป็นพฤติกรรม การสอนของครูดังนี้

ส่วนแรกตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย

1. นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
5. นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และร่วมด้วยช่วยกัน
6. นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
8. นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
9. นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่สองตัวบ่งชี้การสอนของครู ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกฝังใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก และคิดอย่างสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุง
ส่วนด้อยของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูให้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมประสบการณ์กับชีวิตจริง

ตัวบ่งชี้ที่ 9 ครูฝึกฝนกิจกรรมรายา และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย

ตัวบ่งชี้ที่ 10 ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดบางโปรง ตามที่ได้สรุป
ไว้ในโครงการนิเทศวิชาการตรงตามมาตรฐานที่ 7 มาตรฐานด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดบางโปรง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สมุทรปราการ ประจำปีการศึกษา 2557
ซึ่งผลการประเมินในส่วนของมาตรฐานด้านการจัดการศึกษาของครูในโรงเรียน โดยแบ่งระดับคุณภาพ
เป็น 4 ระดับและประเมินทั้งหมดเป็น 9 ตัวบ่งชี้ พบว่า ผลการประเมินยังมีหลายตัวบ่งชี้ในการจัดการเรียน
การสอนยังอยู่ในระดับคุณภาพน้อย ได้แก่ 1. ครูออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง
บุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา 2. ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบท
และภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการจัดการจัดการเรียนสอนโดยวิธีการเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญปัญหาในการจัดการศึกษาดังกล่าวนี้นี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการนิเทศการสอนแก่ครู ซึ่งการ
นิเทศการสอนเป็นกระบวนการในการปรับปรุงพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการให้การ
ช่วยเหลือและแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ครูในการจัดการเรียนการสอน

โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพด้านองค์ประกอบในการนิเทศการสอน
และกระบวนการนิเทศการสอน ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ครูมีความต้องการ
จำเป็นในการขอคำแนะนำ ความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
เพื่อให้สอดคล้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย
จะเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาองค์ประกอบในการนิเทศการสอน และกระบวนการนิเทศการสอนของผู้นิเทศ
ในการช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตามวัตถุประสงค์
เป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐาน
การจัดการเรียนการสอนของครู และนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพที่ดีของผู้เรียน
ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพด้านองค์ประกอบและกระบวนการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโปรง

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโปรง ผู้ให้ข้อมูลคือผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางโปรง

วิธีการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนโรงเรียนวัดบางโปรง และเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนของโรงเรียนวัดบางโปรงซึ่งมีขอบเขตการขอบเขตประชากรคือ ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนวัดบางโปรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งหมด จำนวน 15 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโปรง โดยมีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

1. ด้านองค์ประกอบการนิเทศการสอน ประกอบด้วย
 - ผู้นิเทศ ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหาร
 - 1.2 ฝ่ายวิชาการ
2. ด้านกระบวนการนิเทศการสอนของ Acheson and Gall (อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556) ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศการสอน 3 ขั้นตอน คือ
 - 2.1 ประชุมวางแผนการนิเทศ
 - 2.2 สังเกตการสอนในชั้นเรียน
 - 2.3 ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ
3. ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ตามคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543) ประกอบด้วย
 - ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
 - ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
 - ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
 - ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก

และคิดอย่างสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูให้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมประสบการณ์กับชีวิตจริง

ตัวบ่งชี้ที่ 9 ครูฝึกฝนกิจกรรมรายาท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย

ตัวบ่งชี้ที่ 10 ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ สำหรับครูผู้สอน โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพองค์ประกอบการนิเทศการสอนของผู้นิเทศสภาพจริงในปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบบ 5 ระดับ เกี่ยวกับองค์ประกอบการนิเทศโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย 1) ผู้นิเทศ 2) ผู้รับการนิเทศ 3) แผนกิจกรรมการนิเทศ 4) เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับกระบวนการการนิเทศการสอน ของผู้นิเทศตามสภาพจริงในปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนการของครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบบ 5 ระดับ เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย 1) การประชุมวางแผนก่อนการสังเกตการสอน 2) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน 3) การประชุมให้ข้อมูลผลย้อนกลับ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนต่าง ๆ ของการสร้างเครื่องมือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการนิเทศ กระบวนการการนิเทศ และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำกรอบแนวความคิดมากำหนดแนวทางในการสร้างมือการวิจัย

2) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบเขตการวิจัย

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดย

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจาก สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังสถานศึกษาขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน

2) ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากร โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการคำนวณค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Excel การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาร้อยละนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบการนิเทศ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการการนิเทศ

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบคำบรรยาย โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ องค์ประกอบการนิเทศ และกระบวนการการนิเทศ แล้วเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ดัชนี PNI modified

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโพธิ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.00 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า มีอายุระหว่าง 35–39 ปี รองลงมาคืออายุ 25–29 ปี ระดับวุฒิการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโพธิ์ส่วนใหญ่มีระดับวุฒิการศึกษาปริญญาบัณฑิต (ปริญญาตรี) คิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมาคือระดับปริญญาโท (ปริญญาโท) ระดับชั้นที่สอน ส่วนใหญ่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน ประสบการณ์ในการสอน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนในช่วงระหว่าง 2–5 ปี ครูส่วนใหญ่มีตำแหน่งครู คศ.1 มีจำนวนที่สอนต่อสัปดาห์ 20 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวนรายวิชาที่สอนต่อปีมีจำนวน 5 รายวิชาขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้น และยังมีหน้าที่อื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากการ

สอน รองลงมาคือ ไม่เป็นครูประจำชั้น แต่ทำหน้าที่อื่นๆ ตามโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา ในด้าน ประสพการณ์ในการรับการนิเทศการสอน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโพรงส่วนใหญ่มีประสบการณ์เคย ได้รับการนิเทศการสอน จำนวน 14 คน และไม่เคยได้รับประสบการณ์การนิเทศการสอน จำนวน 1 คน จาก ครูผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 15 คน ซึ่งผู้ได้รับการนิเทศการสอนส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งที่ได้รับการนิเทศต่อปี การศึกษา 1-5 ครั้ง ต่อปีการศึกษา โดยไม่รวมครูที่ไม่เคยได้รับประสบการณ์การนิเทศการสอน ผู้ให้การ นิเทศการสอนแก่ครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโพรงส่วนใหญ่ที่เคยได้รับการนิเทศการศึกษา เป็นการนิเทศการศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพจริงในปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความ ต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียน วัดบางโพรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ตาราง 1

สภาพจริงในปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโพรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

องค์ประกอบการ นิเทศการสอน	สภาพปัจจุบัน (D)			ลำดับ	สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ลำดับ	PNI modified	ลำดับ
	M	SD	แปลผล		M	SD	แปลผล			
1. ผู้นิเทศ	2.740	1.043	ปานกลาง	2	4.407	0.726	มาก	2	0.612	3
2. ผู้รับการนิเทศ	3.087	1.117	ปานกลาง	1	4.493	0.705	มาก	1	0.459	4
3. แผนกิจกรรม การนิเทศ	2.647	0.936	ปานกลาง	4	4.313	0.713	มาก	4	0.634	2
4. เครื่องมือการ นิเทศ	2.667	1.032	ปานกลาง	3	4.400	0.622	มาก	3	0.659	1
รวม	2.785	1.032	ปานกลาง		4.403	0.692	มาก		0.591	

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ตามองค์ประกอบการนิเทศการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโพรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวม พบว่า องค์ประกอบการนิเทศ สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบการนิเทศการสอนโดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโพรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.785$, $SD = 1.032$) โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย และ ค่า SD ดังนี้ สภาพปัจจุบันมากที่สุดคือ ด้านผู้รับการนิเทศ ($M = 3.087$, $SD = 1.692$) รองลงมาคือ ด้าน ผู้นิเทศ ($M = 2.740$, $SD = 1.043$) ลำดับต่อมาคือ ด้านเครื่องมือการนิเทศ ($M = 2.667$, $SD = 1.032$) และ ลำดับสุดท้ายคือ ด้านแผนกิจกรรมการนิเทศ ($M = 2.647$, $SD = 0.936$) ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($M = 4.403$, $SD = 0.692$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย และค่า SD ดังนี้ สภาพที่พึง

ประสงค์มากที่สุดคือด้านผู้รับการนิเทศ ($M = 4.493$, $SD = 0.705$) รองลงมาคือ ด้านผู้นิเทศ ($M = 4.407$, $SD = 0.726$) ลำดับต่อมาคือด้านเครื่องมือการนิเทศ ($M = 4.400$, $SD = 0.622$) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านแผนกิจกรรมการนิเทศ ($M = 4.313$, $SD = 0.713$) และเมื่อจัดลำดับข้อมูลความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านเครื่องมือการนิเทศ มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI = 0.659$) รองลงมาคือ ด้านแผนกิจกรรมการนิเทศ ($PNI = 0.634$) ลำดับต่อมาคือ ด้านผู้นิเทศ ($PNI = 0.612$) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านผู้รับการนิเทศ ($PNI = 0.459$)

ตาราง 2

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโปร้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

กระบวนการนิเทศ การสอน	สภาพปัจจุบัน (D)			ลำดับ	สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ลำดับ	PNI modified	ลำดับ
	M	SD	แปลผล		M	SD	แปลผล			
1. การประชุมวางแผนก่อนการสังเกตการสอน	2.640	1.087	ปานกลาง	3	4.293	0.681	มาก	3	0.629	2
2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน	3.067	1.241	ปานกลาง	1	4.427	0.649	มาก	2	0.445	3
3. การประชุมให้ข้อมูลผลย้อนกลับ	2.693	0.933	ปานกลาง	2	4.440	0.685	มาก	1	0.650	1
รวม	2.800	1.087	ปานกลาง		4.387	0.672	มาก		0.575	

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโปร้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันของกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโปร้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.800$, $SD = 1.087$) โดยพิจารณาเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย และ ค่า SD ของแต่ละกระบวนการพบว่า สภาพปัจจุบันมากที่สุดคือ กระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ($M = 3.067$, $SD = 1.241$) รองลงมาคือ กระบวนการประชุมวางแผนก่อนการสังเกตการสอน ($M = 2.640$, $SD = 1.087$) และลำดับสุดท้ายคือ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน ($M = 3.067$, $SD = 1.241$) ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($M = 4.387$, $SD = 0.672$) โดยพิจารณาเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย และ ค่า SD ของแต่ละกระบวนการพบว่า สภาพที่พึงประสงค์มากที่สุดคือการประชุมให้ข้อมูลผลย้อนกลับ ($M = 4.440$, $SD = 0.685$) รองลงมาคือ กระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ($M = 4.427$, $SD = 0.649$) และลำดับสุดท้ายคือ กระบวนการประชุมวางแผนก่อนการสังเกตการสอน ($M = 4.293$, $SD = 0.681$)

ผลการวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนวัดบางโปรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า มากที่สุดคือ กระบวนการขั้นตอนการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ ($PNI_{modified} = 0.650$) รองลงมาคือกระบวนการขั้นตอนการประชุมวางแผนก่อนการสังเกตการสอน ($PNI_{modified} = 0.629$) และลำดับสุดท้ายคือ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน ($PNI_{modified} = 0.445$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโปรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีข้อควรอภิปรายและเสนอแนะได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโปรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

1.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ด้านองค์ประกอบการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่าด้านที่มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุดคือ คือ ผู้รับการนิเทศแสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันครูผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญชีวิต แต่ยังคงต้องการดำเนินกิจกรรมแผนกิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ Glatthorn (อ้างถึงใน วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2556) ที่กล่าวว่า การนิเทศแบบพัฒนาตนเองเหมาะกับครูที่มีความรู้ความสามารถและต้องการพัฒนาวิชาชีพของตนเองด้วยตนเอง

1.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์กระบวนการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการที่มีสภาพปัจจุบันมากที่สุด คือกระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุดคือกระบวนการประชุมวางแผนก่อนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ในส่วนสภาพที่พึงประสงค์พบว่ากระบวนการที่มีสภาพพึงประสงค์มากที่สุด คือ การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ และสภาพพึงประสงค์น้อยที่สุดคือกระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน แสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบัน มีการดำเนินการสังเกตการสอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ดำเนินการอยู่ในสภาพปัจจุบัน แต่ครูผู้สอนยังมีความเห็นว่าไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควรจากการเข้าสังเกตการสอน เนื่องจากเป็นการนิเทศในลักษณะไม่เป็นทางการไม่ต่อเนื่อง และเป็นการเยี่ยมชั้นเรียนโดยมิได้มีการประชุมวางแผนร่วมกันก่อนสังเกตการสอน และมีได้ให้ข้อมูลย้อนกลับในการจัดการเรียนการสอนซึ่งทำให้ครูผู้สอนไม่ทราบจุดมุ่งหมายในการสังเกตการสอนในชั้นเรียนครั้งนั้น มีความรู้สึกเหมือนเป็นการจับผิดตนเองและไม่ทราบข้อมูล และไม่เห็นประโยชน์การเข้าสังเกตการสอนที่ชัดเจนในการพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงทำให้มีสภาพที่พึงประสงค์น้อย

2. การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบและกระบวนการการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนวัดบางโปรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

2.1 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบการนิเทศการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับด้านองค์ประกอบสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนที่มีค่าเฉลี่ยด้านผู้รับการนิเทศอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ในการดำเนินงานการนิเทศเพื่อพัฒนาตนเอง ครูผู้สอนมีความต้องการนำเครื่องมือการนิเทศไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศเป็นลำดับแรก เพื่อแก้ไขปัญหาในองค์ประกอบการนิเทศการสอน สอดคล้องกับ วัชรรา เลาเรียนดี, 2556 ที่ได้กล่าวว่า การเลือกกิจกรรมการนิเทศมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นก่อนที่จะเลือกกิจกรรมนิเทศใด ๆ ไปใช้นั้น ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) จุดประสงค์ของการนิเทศ 2) ขนาดกลุ่มของผู้รับการนิเทศ และ 3) ประสบการณ์หรือประโยชน์ที่ผู้รับการนิเทศจะได้รับ

2.2 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการนิเทศการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในกระบวนการนิเทศการสอน ที่มีสภาพปัจจุบันค่าเฉลี่ยมากในการสังเกตการสอน แต่มีสภาพที่พึงประสงค์ค่าเฉลี่ยน้อย เนื่องจากครูผู้สอนยังไม่เข้าใจจุดประสงค์ที่เข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน การดำเนินการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศการสอนซึ่งไม่เป็นทางการ ทำกิจกรรมนิเทศในลักษณะการเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอนในชั้นเรียนครูผู้รับการนิเทศไม่ได้รับผลจากการนิเทศจึงทำให้มีความต้องการในกระบวนการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อทราบผลการจัดการเรียนการสอนของตน จึงทำให้มีความต้องการจำเป็นใน กระบวนการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับมาก

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยสามารถอภิปรายเป็นภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการนิเทศและกระบวนการนิเทศการสอนได้ว่า สภาพปัจจุบันครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นด้านผู้รับการนิเทศน้อย เนื่องจากครูมีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถมากขึ้น อีกทั้งมีการประเมินตนเองในการจัดทำแฟ้มประเมินผลงานตนเองในการจัดการเรียนสอน ครูจึงมีความมั่นใจในการจัดการเรียนสอนแก่ผู้เรียน แต่ยังคงมีความพึงประสงค์ให้ตนเองรับการนิเทศ และมีความต้องการจำเป็นในองค์ประกอบการนิเทศด้านเครื่องมือการนิเทศ แผนกิจกรรมการนิเทศและผู้นิเทศเพื่อให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการมีแผนกิจกรรมการนิเทศเข้ามาช่วยเหลือแนะนำครูผู้สอน ในด้านกระบวนการการนิเทศการสอนพบว่าสภาพปัจจุบัน มีการดำเนินการนิเทศการสอนสังเกตการสอนในชั้นเรียน มีการปฏิบัติตามแผนงานเป็นปกติปัจจุบันอยู่แล้ว เพียงแต่ครูไม่ได้รับข้อมูลจากการสังเกตการสอนเป็นการสื่อสารทางเดียวโดยครูผู้สอนไม่ได้รับข้อมูลย้อนกลับหลังสังเกตการสอน ครูผู้สอนจึงมีความต้องการในการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังนิเทศการสอน ซึ่งจำเป็นต้องต้องอาศัยองค์ประกอบในการนำเครื่องมือมาใช้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังสังเกตการสอนเพื่อให้ครูได้ทราบผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอน ได้รับการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) กล่าวว่า การประชุมหลังการสังเกตการสอนเป็นการพูดคุยระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

และการนิเทศในครั้งต่อไป และ Glickman (อ้างถึงใน วิชา เล่าเรียนดี, 2556) ได้ให้ความหมายของการสังเกตการสอนไว้ว่าเป็นการปฏิบัติในการสังเกต การบันทึก และการตัดสินผลจากการบันทึก

ดังนั้นเมื่อมีการสังเกตการสอนก็ย่อมต้องมีการบันทึกรวบรวมข้อมูลมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต แปลความหมายข้อมูล และแจ้งให้กับครูรับทราบผลของการสังเกตการสอน (feedback) เพื่อให้รู้ความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือที่ปรากฏในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ในกระบวนการนิเทศการสอนแบบต่าง ๆ นั้น ต้องมีการสังเกตการสอนที่เป็นกระบวนการและเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญของการนิเทศจะต้องตามด้วยการใช้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ในการนิเทศการสอนควรกำหนดหรือสร้างเครื่องมือในการบันทึกสังเกตการสอนที่ระบุพฤติกรรมครูในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ชัดเจน เพื่อทราบข้อบ่งชี้พฤติกรรมที่ควรปรับปรุงพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนของครูโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ผู้นิเทศควรมีการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้สอน เพื่อให้ข้อแนะนำครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการให้คำแนะนำครูในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มผู้เรียน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางให้ครูผู้สอนสังเกตส่วนดี และส่วนด้อยในการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ศึกษาองค์ประกอบและกระบวนการนิเทศการสอนของผู้นิเทศ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือในโรงเรียนในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตัวบ่งชี้พฤติกรรมครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรรทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. ชารอักษร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*

พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. ราชกิจจานุเบกษา.

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ซารี มณีนศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ศิลปาบรรณาการ.

- ทศนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิมล พาราษฎร์. (2555). *การวิเคราะห์ผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีต่อการตอบสนองของนักเรียน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ว่องวาณิช (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Acheson, K. A., & Gall, M. D. (2003). *Clinical supervision and teacher development preservice applications*. John Wiley & Sons.
- Carl D. Glickman (2010). *Supervision and instruction leadership* (8th ed.). Ally & Bacon.
- Glatthorn, A. A. (1984). *Differentiated supervision*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Harris, B. M. (1985). *Supervisory Behavior in Education* (3rd ed.). Prentice-Hall.